

La memòria d'una cova

La memòria oral pot ser un dels camins més complicats per accedir a la història recent –en especial, la guerra civil. Per això, l'historiador acadèmic tendeix a cercar en arxius i papers verídics i documentables la matèria dels seus estudis. Pensen que la memòria oral, per definició, és esllissadissa, complexa i mai saps del tot quina engruna de veritat reflecteix. Hi ha algunes excepcions, però. La historiadora britànica Àngela Jackson, que ha estudiat la memòria de les dones britàniques que anaren a la guerra civil per desenvolupar una feina d'infermeres, ara acaba de publicar en català un llibre entranyanable, bonic, insòlit i ben escrit que ressalta vivament en la bibliografia copiosíssima de la guerra civil espanyola recent.

Més enllà del camp de batalla, publicat a Tarragona per Cossetània edicions, explica detalladament i delicada les experiències vitals de les infermeres i els metges que tingueren cura dels ferits i moribunds de la batalla de l'Ebre l'estiu del 1938 a la cova di-

ta de Santa Llúcia a les envistes de la Bisbal de Falset.

Vaig tenir la sort de veure aquesta balma, situada en un paisatge preciós, molt a prop de Flix, per la carretera de la Bisbal cap a la Palma d'Ebre, si la memòria no em falla, a l'any 2000. Llavors em va prendre la febre de la guerra civil i la descoberta dels escenaris de les batalles de l'Ebre i dels caps de pont de Seròs, de Balaguer i de Vilanova de la Barca. Van ser uns anys de pura meravella que em van descobrir la història i una Terra Alta sensacional. Però avui parlaré de la cova de Santa Llúcia, on els ferits estaven protegits de la calor estival d'aquell any fatídic i heroic i de les bombes dels avions alemanys, igualment fatídiques i gens d'heroiques.

El llibre d'Àngela Jackson, que recomano a qualsevol persona que tingui curiositat pel país, per Europa i per la història, inicia un cercle i el tanca brillantment. Hi explica la seua descoberta

de la cova a la memòria de les infermeres i brigadistes de la guerra d'Espanya, en fa la descoberta concreta en el seu viatge al poble de la Bisbal i n'acaba lligant una celebració commemorativa pública de conciliació amb la memòria dels morts d'aquell hospital de campanya a tocar del front. La tenacitat idealista d'Àngela Jackson li fa connectar amb la gent de la Bisbal i reviure la memòria d'aquella cova, que quan la visites no et deixa indiferent. T'emociona. I, per més inri, Jackson sap tractar un tema inèdit: el paper de les dones en aquella guerra atroç. La seua memòria estremida i lluminosa. La seua voluntat de servei i d'ajuda als altres. Aquest escriu d'amor que tot ho inunda. Aquesta tossuda memòria que Àngela Jackson sap tractar amb mans tan suaus i belles!

Andreu Loncà

Andreu Loncà

Les experiències d'infermeres i metges a la batalla de l'Ebre